

Högskolan Dalarna
Historia C VT 2006
C-uppsats 10p
Författare: Peter Brus
Handledare: Peter Reinholdsson

Christopher-gillet i Långshyttan

En studie av en förening i bruksortsmiljö åren 1944-1954.

Abstract

Syftet med denna uppsats är att ta reda på vad Christopher-gillet i Långshyttan var för en slags förening samt vad de gjorde? Tiden som denna undersökning rör är 1944-1954. De tre frågeställningarna är: 1. Vilket syfte hade Christopher-gillet? 2. Vilka och hur många var medlemmar? 3. Vad ingick i Christopher-gillet verksamhet? Resultatet är att Christopher-gillet var i det närmaste en sällskapsförening, termen sällskapsförening kommer ifrån Sören Larssons bok *Förening och gemenskap*. Det källmaterial som användes var Christopher-gillet medlemsmatrikel och mötesprotokoll åren 1944-1954. Christopher-gillet egen tidning *Husby-rocken* är även den använd som källmaterial.

Keywords: Bruksort, föreningsforskning, föreningsverksamhet, gille, tjänstemän, sällskapsförening.

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte och frågeställningar.....	3
Metod och material.....	3
Avgränsningar.....	4
Forskningsläge.....	5
Bakgrund.....	9
Undersökningen	11
Gillets födelse.....	11
Medlemmarna.....	12
Gillets verksamhetsområden.....	16
Sociala sammankomster	17
<i>De öppna</i>	17
<i>De slutna</i>	18
Hembygdsverksamhet	20
<i>Husbyrocken</i>	21
Bildning	24
Kontakt med andra föreningar	26
Diskussion	28
Sammanfattning	32
Käll- och litteraturförteckning	33
Otryckta källor.....	33
Tryckta källor.....	33
Internet.....	33
Litteratur.....	33
Bilaga 1	35
Bilaga 2	37

Inledning

Under mänsklighetens historia hände något som för alltid skulle förändra människan och dess historia. Folk slog sig ihop i byar och började samarbeta som grupper. Om människan hade varit ensamlevande varelser så kanske jorden sett aningen annorlunda ut, men detta har vi inga som helst belegg för. Istället kan man kanske föreslå med en liten reservation att föreningsväsendet är en del av människans närmande till varandra.

Under artonhundratalet växte föreningsväsendet fram i Sverige. Runt om i landet organiserades nykterister, väckelsemän, husmödrar och studiehungriga och slog sig samman. Även de politiska förbunden var folkrörelser från början. Dessa förbund kom att förändra landet och försökte hjälpa människor till ett drägligare eller nyktrare liv. Många av dessa organisationer var viktiga sådana ur ett självklart synsätt; arbetarrörelsen kämpade för bättre villkor för sina medlemmar, nykterhetsförbunden stred för att bättra på folkhälsan osv. Alla dessa kämpade för att inte bara den aktuella generationen skulle må bättre utan även de framtida generationerna. Utan att dra allt för stora växlar så kan man tycka att dessa värderingar och tankar var beundransvärda

Det svenska landskapet förändrades med den industriella revolutionen. En urbaniseringsprocess drogs igång och den stora massan fick ett rimligt alternativ till jordbruket. Med industrialiseringen kom en ny arbetsgrupp: tjänstemännen. Tjänstemännen var en grupp som var utbildade och innehade socialt sett viktiga positioner i samhället.

Med den industriella revolutionen växte även slumrade byar upp till blomstrande bruksorter. Dessa orter var, för den tiden, högteknologiska industriorter som krävde inte bara arbetskraft och råvaror utan även tjänstemän. En av dessa orter är Långshyttan.

Långshyttan är ett bruksamhälle som med dagens mått inte kan räknas som ett högteknologiskt industriellt centrum. Stålverket finns fortfarande, processen har förädlats och effektiviserat till den milda grad att färre arbetar och mer produceras. Verket är förresten numera ägt av utländska bolag, men tjänstemännen är kvar.

Det fanns en tid då Långshyttan, och andra bruksorter för den delen, blomstrade. Även föreningarna i det lilla brukssamhället var fler, IOGT-NTO hade bland annat en egen biograf som de drev, idrottsklubben LAIK grundades på tjugotalet och under en tid fanns även en hyfsad schackklubb i Långshyttan. Det fanns även en annan

förening på orten, en tjänstemannaförening. Namnet på den var *Christopher-gillet*. Det grundades 1944 och formellt lades verksamheten ner 1992, dock hade gillet verksamhet redan innan 1992 hade upphört.

Vad som är intressant med denna förening är att den skiljer sig från de övriga sammanslutningarna. Christopher-gillet var inte någon idrottsförening, politisk sammanslutning, nykterhetsrörelse eller religiöst samfund utan något helt annat. Denna uppsats vill inte bara belysa denna förening och orten Långshyttan utan även placera dem i ett större perspektiv. Går det på något sätt förklara vad för slags förening Christopher-gillet var?

Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilken kategori av föreningar som Christopher-gillet tillhörde samt vad gillet ägnade sig åt för verksamhet? Detta syfte kan vid första anblick te sig en aning begränsat eftersom man kan tycka att detta enbart är intressant för människor boende på bruksorter. Men denna uppsats strävar efter att vara en del i den stora forskartraditionen som rör det svenska föreningslivet.

För att besvara syftet har följande frågor ställts:

- Varför grundades Christopher-gillet?
- Vilka och hur många var medlemmar i gillet?
- Vad ingick i Christopher-gillet's verksamhet?

Metod och material

Metoden som används för att besvara syftet är en kvalitativ sådan. En komparativ metod skulle kunna ha använts men för att kunna genomföra det så hade en liknande förening från en liknande ort ha behövts. Detta skulle ha krävt en onödig stor arbetsinsats. Andrahandslitteratur kommer dock att användas för att klassificera typen av förening som Christopher-gillet kan tillhöra.

Med frågan vilka och hur många var medlemmar i gillet menas att ta reda på vilka typer som var välkomna som medlemmar i gillet. Var det arbetare, tjänstemän,

handelsmän, hantverkare; kvinnor eller män eller kanske alla som hade ekonomiska möjligheter osv. Frågan syftar med andra ord inte till att räkna upp namnen på de personer som var med i gillet under den aktuella undersökningstiden.

Med frågan vad som ingick i gillet verksamhet avses de typer av verksamheter som gillet medlemmar företog sig i gillet namn. Detta rör olika former av verksamhet som t.ex. social verksamheter, bildningsverksamheter mm. Denna fråga kommer inte rör någon ideologi som gillet via sin verksamhet strävade efter.

Materialet består till stor del av mötesprotokoll som kommer från olika sammankomster i Christopher-gillet. Dessa är rådsmöten, där gillet styrelse sammanträdde samt gillesaftnar där rådet och samtliga gillesbröder var välkomna att delta. Annat material är de redogörelser från de sammankomster som kan kallas icke mötesprotokoll. Dessa är redogörelser från fester, klubbafnarnar, gillesaftnar och storgillen. Det som skiljer dessa åt är att mötesprotokollen är, som det låter, protokoll med justerare, ordförande och dylikt medan redogörelserna ofta enbart är undertecknade av skrivaren och fungerar som en ögonvittnesskildring av aktuell sammankomst. Dock skall det påpekas att rent källkritiskt får man ta redogörelserna med en nypa salt och inte som en absolut sanning, eftersom dessa dokument icke är justerade eller kontrollerade utan är skildringar av en deltagare på en sammankomst och det är hans version av sammankomsten som vi får ta del av.

Ett annat material som använts är den tidning som gavs ut av Christophergillet. Denna skrift går under namnet *Husby-rocken*. Tidningen utgavs av gillet redaktionskommitté fram till dess nedläggning på sjuttioalet. I *Husby-rocken* återfinns lite av det arbete som gillet utförde och en del av deras verksamhet.

Ett problem som stöttes på med detta material är att det inte gick att få en bild av vad som egentligen skedde på mötena. Var det så att gillet behåll på alla regler som de hade satt upp eller tog inte medlemmarna reglerna bokstavligen. Detta kan vi inte veta. Ett annat problem är att vi inte vet hur gillet beslut speglar medlemmarnas eftersom inga röstresultat redovisas i protokollen. Det finns heller ingenting i materialet som visar på att det rådde stora motsättningar bland medlemmarna, men även detta går det inte att slå fast med någon större säkerhet.

Avgränsningar

Begreppet tjänstemän är något som bör definieras och begränsas. Per Sandberg skriver i sin bok *Tjänstemannarörelsen* vilka yrkesmän som kan definieras som tjänstemän. Det finns fyra grupper med olika funktioner som Sandberg kallar tjänstemän. Den första gruppen är den arbetsledande, den andra är de konstruktiva respektive analyserande, tredje gruppen är den administrativa och den fjärde och sista är den merkantila. Inom de fyra grupperna finns en mängd grader och nivåer, ett exempel på detta är den administrativa gruppen där återfinns såväl avdelningschefer som maskinskrivare och stenografer, inom den merkantila finns försäljningschefen och handelsresanden. I en del tjänstemannabefattningar finns i flera av dessa funktioner kombinerade. De tjänstemän som befattar sig med forskningsuppgifter av tekniskt vetenskapligt innehåll i samhället går enligt Sandberg in under den konstruktiva eller analyserande funktionen.¹

Undersökningens tid kommer att omfatta gilletts första tio år, närmare bestämt åren 1944-1954. Skälet till denna avgränsning är att en förening som denna utvecklas under de första åren med att hitta ritualer, diskuterar och förändrar sina stadgar, förändrar eller utökar sin verksamhet och liknande. Genom att se på de inledande tio åren så är det min förhoppning att kunna se gilletts verksamhet utvecklas från idé till fungerande sammanslutning.

En annan avgränsning som varit nödvändig är att enbart behandla en förening från Långshyttan och inte en till från en annan bruksort. Skälet är att detta inte är en komparativ uppsats utan en studie av en specifik förening. Ett annat skäl till att det enbart är Christopher-gillet i fokus är att chansen att finns en liknande förening på en ort som liknar Långshyttan till storlek och utformning är extremt liten. Detta beror på, som ni som läsare kommer att märka, att gillet är svår att definiera och att forskningen inom detta område är ringa.

Forskningsläge

Forskning kring tjänstemännen är inte lika omfattande i jämförelse med den forskning som bedrivs på det föreningsliv som har anknytning till arbetarklassen, i alla fall i

¹ Per Sandberg *Tjänstemannarörelsen*. Stockholm 1969. Sid. 18.

fråga om kvantitet. Den forskning som dock bedrivs i ämnet tjänstemannaorganisationer är allt som ofta inriktade på den fackliga organisationen.

Hilding Johansson menar i sin skrift *Folkrörelserna i Sverige* att de svenska folkrörelserna får ses som en del av en internationell rörelse och att de är importprodukter. Deras program och verksamhetsformer är skapade i andra länder. Men rörelserna svarade också mot behov i det svenska samhället. Tanken att sammanslutningar skulle lösa bland annat ekonomiska och sociala problem föddes under 1800-talet. Flera internationella rörelser skickade ”missionärer” och litteratur till Sverige för att vinna mark.²

Förändringar inom näringslivet hade en stor betydelse för bildandet av tjänstemannaorganisationer. Från åren 1900 till 1920 ökade antalet tjänstemän från ungefär 92 000 st. till 275 000. Ökningen skedde främst inom handel, industri och hantverk. Enligt Johansson fanns det inte samma inställning till kollektiva aktioner bland tjänstemannagruppen som bland industriarbetarna.³

I Sven Lundkvists avhandling *Folkrörelserna i det svenska samhället 1850-1920* menar han att när det gäller studier av sociala rörelser kan det konstateras att vissa problemområden tagits upp medan andra har försummats. Johansson skriver att det är framförallt anslutningen, relationerna mellan individerna och de psykologiska aspekterna som har dragit på sig uppmärksamheten.⁴

Lundkvist pekar vidare på en huvudhypotes, i anslutningsfrågan, att lojalitet till en rörelse skapas och formas genom det nätverk av personliga relationer som byggs upp under deltagandet i en förening. Den första kontakten och anslutningen till en rörelse utvecklar personliga band som stöder och framtingar en doktrinär anslutning. Den socialt alienerade finner, enligt Johansson, en lösning på sina tillhörighetsproblem. Ju mer en rörelse engagerar en person, desto mindre beroende blir han av gruppbildningar utanför.⁵

En annan avhandling som rör föreningsforskning i Sverige är Sören Janssons *Förening och gemenskap*. I denna avhandling får vi möta föreningslivet i Enköping åren 1880-1970. Jansson visar på ett antal olika typer av föreningsliv i staden bl.a. frikyrkoföreningarna, nykterhetsföreningarna, fackföreningarna mm. Men det är inte enbart de stora föreningstyperna som Jansson presenterar och behandlar utan även de

² Hilding Johansson. *Folkrörelserna i Sverige*. Stockholm 1980. Sid. 45.

³ Johansson. 1980 sid. 51.

⁴ Sven Lundkvist *Folkrörelserna i det svenska samhället 1850-1920*. Uppsala 1977. sid. 25.

mindre. Under rubriken "Sällskapsföreningar" går det att läsa att några enstaka sammanslutningar uppkom i slutet av 1800-talet. Vid 1920-talet fanns tre sällskapsföreningar i Enköping: *Sällskapet TW*, *Sällskapet Gråbröderna* och *Sällskapet Gillet*. Dessa tre var små slutna sällskap som var ritualtyngda likt ordensväsendet. Nya medlemmar valdes in på rekommendation från äldre bröder. Med tiden växte sällskapsföreningarnas antal i Enköping och på 70-talet fanns det närmare femton stycken i staden. Jansson menar att dessa föreningar syftade främst till att samla en kamratkrets till gemytliga sammankomster. Dock hade de olika föreningarna olika sidosyften, ex. Odd Fellow-logen *Ena* hade en uttalad målsättning till inbördes hjälpverksamhet och *Logen Enköping av Vasaorden av Amerika* (grundad 1960) hade syftet att, vid sidan av gemytliga samlingar, vidmakthålla kontakten mellan Sverige och svensk-amerikaner och deras ättlingar. Även sällskapsföreningar som var knutna till en speciell arbetsgrupp och företag växte fram i Enköping; till dessa föreningar tillhör *Bahco-Kamraterna*, vilket var en förening för tjänstemän vid företaget Bahco.⁶ Jansson definierar sällskapsföreningar som ett sällskap som huvudsakligen sörjer för gemenskapen medlemmarna emellan.⁷

Tom Ericsson skriver i sin avhandling *Den andra fackföreningsrörelsen* att den tidiga tjänstemannaorganisationen tvingades fram av samhällsförändringen i Sverige. Tjänstemännens ideologi som generellt sett inte såg blott på kollektivering var tvungen att acceptera att en facklig organisation skulle byggas upp. Rädslan för att deras arbetskår skulle tappa status och närma sig arbetarna drevs fram. De tidiga tjänstemannafacken vid den senare delen av 1800-talet skiljde sig på två punkter från arbetarnas organisering. Den första var att organisationernas strävan, när det gällde de ekonomiska och sociala kraven var, aningen vagt. I många fall kom dessa i skymundan för de ickemateriella målsättningarna samt att de inte hade tydlig linje. Organisationen vill stötta sina medlemmar men inte stöta sig med sina arbetsgivare. Detta menar Ericsson skymde organisationernas fackliga framtoning och fick dem att framstå som kamratföreningar. Dock står det klart att dessa föreningar hade som högsta prioritet att driva frågor som rörde löne- och arbetsförhållandet. För det andra vill Ericsson säga att tjänstemannaorganisationerna var motståndare till strejkvapnet och strävade istället för samarbete och samförstånd med sina arbetsgivare.

⁵ Lundkvist. 1977 sid. 25.

⁶ Sören Jansson. *Förening och gemenskap. En etnologisk studie av föreningslivet i en svensk småstad: Enköping 1880-1970*. Malmö 1981. sid. 50-53.

Ifrån tjänstemannaorganisationerna sida mycket rädda för att uppfattas som revolutionära och socialistiska organisationer. Ericsson menar att de tidiga tjänstemannafackens verksamhet inte var problemfria. 1909 ifrågasattes deras föreningsrätt och en juridisk strid utbröt. Det fanns även en skillnad tjänstemannaorganisationerna emellan. För organisationerna från den privata sektorn var det fackliga strävandet betydligt mindre utvecklat än de inom den offentliga sektorn. Ericsson förklarar detta med att den patriarkala maktordning som fanns på t.ex. bruksorterna var ännu mycket stark och medan inom den offentliga sektorn fanns inte samma maktförhållande.⁸

I boken *Daco 1931-1937. En svensk tjänstemannaorganisation växer fram* menar dess författare Finn Bergstrand att det från början fanns två sorters föreningar: De som hade mer av kamrat och klubbkaraktär och de som redan från början tog en mer tydliga facklig form.⁹

Bergstrand skriver att Daco (De anställdas centralorganisation) från början avsågs vara en sammanslutning för enbart privatanställda tjänstemän men redan efter ett år öppnades verksamheten mot de kommunal- och statsanställda. Enligt Bergstrand var det pensions-, arbetslöshets- och förhandlingsrättsfrågorna som var den intresse-gemenskap som höll ihop Daco. Dock var skillnaden i mentalitet fortfarande stor mellan de olika anslutna förbunden. Även Bergstrand betonar att istället för att skapa en konflikt mellan arbetstagare och arbetsgivare så strävade centralorganisationen för en intressegemenskap mellan parterna.¹⁰

Är då en uppsats som rör en tjänstemannaförening i en bruksort intressant? Ja, som vi har sett så är forskningen kring ickefackliga föreningar med anknytning i samhällets övre sociala lager bristfällig. Vad som presenteras i detta forskningsläge som närmast kan röra ämnet är Sören Janssons text där termen sällskapsförening tas upp. Problemet med Janssons text är att den inte berättar vad dessa föreningar gjorde utan klassificerar stadens olika föreningar. Sällskapsföreningarna som Jansson tar upp definieras som tidigare sagts som föreningar där huvuduppgiften är att sörja för gemenskapen medlemmarna emellan. Kanske går det att hitta vissa likheter mellan denna definiering och Christopher-gilletts verksamhet?

⁷ Jansson 1981 sid. 21.

⁸ Tom Ericsson. *Den andra fackföreningsrörelsen. Tjänstemän och tjänstemannaorganisationer i Sverige före första världskriget*. Umeå 1983. sid. 134-138

⁹ Finn Bergstrand. *Daco 1931-1937. En svensk tjänstemannaorganisation växer fram*. Stockholm 2003. sid. 36-38.

Bakgrund

Långshyttan är en bruksort i södra Dalarna. Orten ligger på gränsen vid Gästrikland och Västmanland i Hedemora kommun. På nedanstående karta är de största närbelägna städerna Falun och Borlänge.

Fig. 1 Föreställer södra Dalarna och dess tätorter.

För att kunna beskriva Långshyttans bakgrund så är dess historia som järnbruksort ett måste. När industrialiseringen tog fart under 1800-talet fanns i Husby socken järntillverkning kvar i Långshyttan. Tidigare hade det funnits elva hyttor i socknen. Långshyttan låg fördelaktigt till för järntillverkning. Belägen vid sjöarna Langen och Amungen där den stora fallhöjden lämpade sig väl för utvinning av vattenkraft och järnmalmsfyndigheter i Rällingsberg medförde att järntillverkningen i Långshyttan levde kvar. Tiden fram till 1934 innebar konstanta investeringar i hyttans verksamhet för att dess produktion skulle bli bättre och effektivare. När kallvallsverket startades 1918 och tråd- och bandvallsverket stod klart 1934 tog hyttan steget till att bli en storindustri. Med industrialiseringen kom industriarbetarna, många av dem kom från andra bruk som lagts ner i den hårda konkurrensen. Inflyttningarna fördubblade på kort tid Långshyttans befolkning. Mellan 1879 och 1894 ökade antalet arbetare från

¹⁰ Bergstrand 2003 sid. 138-144.

86 till 170 och 1926 hade järnverket 910 anställda. På 1990-talet hade de två företagen Erasteel Kloster AB och Avesta-Sheffield AB, som utgör det som återstår av det forna Klosterverken, ungefär 400 anställda.¹¹

Namnet Klosterverken är benämningen av det järnbruk som växte upp i Långshyttan under mitten av 1800-talet. Bruksägare ifrån trakten Kloster hade lagt beslag på marken vid sjön Långens ström och anlade ett bruk. Bolaget Kloster AB bildades 1871 när en sammanslagning mellan bruken i Kloster, Stjärnsund och Långshyttan bildades. Övriga små anläggningar i socknen lades då ner. Efter första världskriget hamnade Kloster AB i ekonomiska besvär vilket ledde till att bolaget ingick i Fagersta koncernen under en längre tid. Efter en del ägarskiftet blev det forna Klosterverken en del av den stora Eramet koncernen och det gamla järnbruket heter i skrivande stund Erasteel Kloster AB.¹²

Folkmängden i Långshyttan var under denna undersökningsperiod aningen diffus. I den demografiska databasen på Umeå universitet kan man läsa att Långshyttans kyrkobokföringsdistrikt inte hade några innevånare på 1940-talet. Dock redan 1950 hade invånarantalet ökat till 3239 st. och 1960 hade denna siffra höjts till 3420 st.¹³

Ett märkligt påstående i och med att det bevisligen bodde människor på orten. Det visade sig att fram till 1940-talet ingick Långshyttans innevånare på samma lista som Husbys församling. Detta resulterar i att 1940 hade Husby församling 6343 medlemmar, 1950 2744 medlemmar och 1960 2141 medlemmar.¹⁴

Efter att ha granskat siffrorna från den demografiska databasen så kan man slå fast att innevånarantalet i Långshyttan under denna uppsats undersökningsperiod låg mellan 3000 och 3200.

¹¹ Allan Mattsson. ”Att bo i Långshyttan. Från bergsmansby till industrisamhälle” 1860-1996” i *Hedemora- Folk och bygd*. Hedemora 1996. Sid. 175.

¹² www.brukshistoriska.se/langshyttan.html 2006-02-21

¹³ Demografiska databasen i Umeå, Långshyttans kyrkobokföringsdistrikt i Kopparbergs län 1940-1960.

¹⁴ Demografiska databasen i Umeå, Husbyförsamling i kopparbergs län 1940-1960.

Undersökningen

Gillets födelse

Enligt gillet stadga döptes gillet till Christopher-gillet. Detta namn kan bero på att i den närliggande orten Stjärnsund, ca 1-2 mil från Långshyttan, var uppfinnaren Christopher Polhem verksam under många år.¹⁵

Den 6 februari 1944 har en liten utflykt anordnats av tjänstemännen K.E. Pihlblad och S. Klingvall. Utflykten på längdskidor skulle gå från huvudkontoret i Långshyttan och gå till gästgivargården i Smedby. Ett tjugotal personer samlades till sist på gästgivargården, varav åtta har åkt skidor medan de övriga har gått eller åkt bil. Under den supé, som intogs på gästgivargården i Smedby, väckte frågan om det fanns ett intresse bland dagens deltagare att bilda en sammanslutning. Denna sammanslutning skulle vara till för tjänstemän och personer vid liknande ställningar och den skulle sörja för att dess medlemmar skulle komma tillsammans under liknande former som denna. En diskussion utbröt bland deltagarna. Vissa menade att en sådan förening skulle vara onödig eftersom det redan fanns en förening vid Klosterverket, SIF (*Svenska Industritjänstemannaföreningen*), och föreningen kunde ordna liknande tillställningar som denna. Inlägget fick motargumentet att en sammanslutning som hade föreslagits inte var onödig eftersom SIFs tillställningar var stängda för andra lämpade människor i Långshyttan. Detta ledde till en omröstning och de som är för en förening vann voteringen. Inget beslut om bildande skedde vid detta tillfälle, dock beslutades det att intresserade deltagare i denna utflykt skulle träffas snarast för att reda ut frågan.¹⁶

Den 15 februari sammanträdde intresserade deltagarna från skidutflykten för att diskutera ett eventuellt bildande av en sammanslutning. Diskussionen handlade om två saker: bildandet av sammanslutningen och dess eventuella förhållande till SIF. Mötets deltagare kom fram till att en förening skulle bildas och att denna skulle vara fristående från SIF. Skälet till detta var att andra människor som inte var tjänstemän på stålverket skulle kunna delta i sammanslutningen. Dessutom skulle en

¹⁵ Se bilaga 1. §1.

¹⁶ Christopher-gillet i Långshyttan, anteckningar vid utflykten till gästgivargården i Smedby. 6/2 1944. (Hädanefter benämnd CGL)

interimsstyrelse tillsätts för att lägga fram ett förslag till sammanslutningens stadgar.¹⁷

Medlemmarna

Vilka var det som var medlemmar i Christopher-gillet? Enligt den stadga som gillet beslutade om fanns det vissa restriktioner om detta. Som det står i den tredje paragrafen är svenska män och kvinnor medlemsberättigade om de bor i Långshyttan, eller omnejd. Den tilltänkte medlemmen skall även vara redlig och minst fyllda 30 år. Det står även i den tredje paragrafen att inval sker på förslag av medlemmar.¹⁸

De yrken som finns representerade av medlemmarna är alla sådana som kan kopplas till en högre utbildning eller högre ställning. Vad som är anmärkningsvärt är att medlemmarnas profession inte stod med i medlemsmatrikeln, något som försvårade arbetet med att identifiera deras yrken. Men i mötesprotokollen benämns ibland medlemmarna tillsammans med sina yrkestitlar.

I fig. 2 finns det redovisats vilka olika typer av yrken som fanns bland medlemmarna.

Fig. 2. Medlemmarnas yrke åren 1944-1954		
Överingenjör	Kamrer (3)	Föreståndare (2)
Ingenjör (15)	Tandläkare (2)	Förman
Lärare (3)	Läkare	Direktör
Pastor	Kantor	Godsägare
Direktör	Apotekare	Stationsskrivare
Disponent	Urmakare	Bokhandlare
Faktor	Källa: CGL, mötes- Protokoll åren 1944- 54	

Vid granskning av listan på yrkesgrupper så går det att urskilja att det inte bara är yrkesmän som direkt kan kopplas till stålverket som var medlemmar i gillet. Lärare och bokhandlare kan knappast vara anställda vid stålverket men de är i allra högsta

¹⁷CGL, mötesprotokoll om bildandet av sammanslutningen. 10/2 1944.

¹⁸Se bilaga 1.

grad medlemmar av gillet. Dock är det yrkesgrupperna som kan knytas till stålverket som är mest representerade i gillet.

Gillet's medlemsantal var under undersökningsperioden aldrig över femtio medlemmar. Som synes i tabell 1 förändras medlemsantalet inte särskilt drastiskt under de tio år som undersökts. Det enda stora förändringen som sker är åren 1945/46 när åtta nya medlemmar tillkommer. Vid andra förändringar är det enbart små justeringar.

Fig. 3. Christopher-gillet's medlemsantal åren 1944-1954			
År	Medlemsantal	År	Medlemsantal
1944	37	1950	48
1945	39	1951	49
1946	47	1952	48
1947	48	1953	49
1948	47	1954	48
1949	43	Källa:	CGI, medlemsmatrikel åren 1944-66

För att upptas som gillesbröder var man tvungen att bli antagen på storgillet, storgillet var en slags årsmöte där inval och förändringar i stadgor skedde. Mer om storgillet sedan. Men det växte även fram en ceremoni kring hur proceduren skulle gå till, från ett mötesprotokoll vid ett rådsmöte finns ritualen nedtecknad i punktform:

1. Gillesmästaren meddelar att dagordningen upptar intagningen av nya gillesbröder, meddelar vilka dessa äro, att de äro i enlighet med reglerna invalda vid föregående årsmöte samt fråga om Gillet är berett att emotta dem i kretsen vid detta möte.
2. Blir svaret tillfredställande anmodar Gillesmästaren Rumormästaren att hämta noviserna.
3. Noviserna inträda i ordning efter ålder beledsagade av Rumormästaren. Framför gillesbordet anmäler Rumormästaren med orden: Novisen N.N. anmäles härmed vörsamt för inträde i vårt sällskap, N.N. har bevisligen uppnått mogen ålder då han såg dagens ljus anno...
4. Rumormästaren lämna noviserna stående framför gillesbordet.
5. Gillesmästaren hälsar noviserna med ett lämpligt med ett lämpligt tal. Ett skrivet sådant finnes från föregående tillfälle.
6. Gillesmästaren anmodar skrivaren att från gillet's runbok uppläsa de hemliga reglerna.

7. Gillesmästaren frågar: Haven I tillfullo uppfattat vidden och djupet av det ansvar som pålägges eder genom inträde i detta ringformade sällskap. Ären I villiga att följa gillet bud och ären I villiga att göra vad på eder ankommer...
8. Om svaret blir ja anmodar Gillesmästaren Rumormästaren att såsom bekräftelser på deras medlemskap tilldela dem gillet ros.
9. Alla tar i ring och sjunga Dalkarlssången/ som enligt Märta Ullén är skriven i Stjärnsund.¹⁹

Vid den femte punkten står det att gillesmästaren hälsar noviserna välkomna med ett lämpligt tal och att detta finns nedskrivet. Detta tal skrevs ner ett år innan dessa intagningsritualer nedskrevs och togs i bruk. Talet skrevs till en gillesafton och där står det:

Gillet vill vara en sammanslutning av vuxna män i våra trakter, som kunna tänkas hava gemensam [sic] utanför den egentliga vardagsgörningen liggande intressen, såsom kärlek till vår byggd, vördnad inför fädrens gärningar och möda, hängivenhet för sitt kall jämte håg och vilja att verka för efterkommande släktens välfärd.

Gillesbroder få ej förvänta eller föreslå att gillet som sådant tager ställning till dagens allmänna aktuella frågor av vad slag då än vara må. Gillet söker ej yttre glans eller uppmärksamhet, utan dess verksamhet är helt inriktat på brödernas gemensamma upplysning och inbördes trevnad.²⁰

I punkt 9 på ritualschemat står det att medlemmarna höll varandra i ring och sjöng en sång som benämns Dalkarlssången. Denna finns utskriven och har klara lokalpatriotiska drag:

Jag vet ett land långt upp i höga nord, ej varmt
och rikt som söderns länder, men hjärtan klappar där för fosterjord
och mandom bor ja mandom bor vid Siljans gröna stränder.
Och skogar susa där i dyster prakt och älvar brusa
där från trakt till trakt, ett härligt land, ett härligt land
i gode dalamän, i gode dalamän. Och vem det landet en gång sett
han längtar dit igen.²¹

¹⁹ CGL, protokoll vid rådsmöte 30/8 1948.

²⁰ CGL, protokoll vid gillesafton 31/10 1947.

²¹ CGL, Christopher-gillet pärm nr. 9.

För medlemmarna var gillet inte enbart en förening där de träffades under gemytliga former och umgicks. Medlemmarnas familjer blev även de en del av gillet när de välkomnades till öppna fester och utflykter. Men det var inte bara medlemmarnas redan existerande familjemedlemmar som skulle uppmärksammas utan även de kommande.

På rådsötet 29/5 1945 lades ett förslag om att gillet skulle införskaffa en pokal för nyblivna fäder inom gillet. Rådet beslutade sig för att rekommendera medlemmarna att rösta för att pokalen skulle införskaffas. Men innan de gjorde det så framhöll gillesmästaren skämtsamt att ”[...] det även här skulle leda till att gillesbröderna funne det eftersträvansvärt att träna för pokalen.”²²

Frågan om gillet skall införskaffa pokalen avgjordes vid en gillesafton i september samma år. I protokollet står det att:

Gillesmästaren framhöll den betydelse för sammanhållningen som en sådan pokal skulle ge och det skulle binda gillesbrödernas intresse för de små telningarnas vidare färd genom livet.²³

Efter detta följde en livlig debatt och det röstades bland två förslag kring vad pokalen skulle stå för. Det alternativ som förlorade menade att pokalen skulle spegla gilletts karaktär som herrsammanlutning och därför skulle pokalen enbart delas ut till nyblivna fäder till pojkar, samt att det var fäderna som skulle erhålla pokalen. Det alternativ som vann omröstningen ansåg att pokalen skulle tilldelas alla fäder och att pokalen skulle erhållas av hela familjen.²⁴

Pokalen införskaffades till rådsötet den 14/2 1946 och där beslutades att pokalens syfte skulle vara:

Innebörden av pokalen såsom ett slags fadderskap, på så sätt att gillesbröderna skulle fatta det som sin plikt som sin att efter bästa förmåga bistå gilleskyddslingarna vid iråkad misär på något sätt.²⁵

Tanken på att pokalen skulle vara som en symbol för det fadderskap som gillet ålade sig för det nyfödda barnet är något som finns med i det tal som läses upp i samband en

²² CGL, protokoll vid rådsöte 29/5 1945.

²³ CGL, protokoll vid gillesafton 26/9 1945

²⁴ CGL, protokoll vid gillesafton 26/9 1945

överlämning av pokalen. Detta tal finns med som bilaga till denna uppsats och benämnes härmed som bilaga 2. I talet står det om pokalen:

Den skall vara ett tecken på den
redobogenhet gillet och gilles-
bröderna skola visa genom att
räcka en hjälpande hand åt de
på pokalen namngivna om de under
sin levnadsring det behöva.²⁶

Om denna tanke på fadderskap är uppriktigt åtagande från gilletts sida eller om det är ett roligt inslag går inte att slå fast. Vi vet inte med andra ord om de närvarande under ceremonin stod allvarligt och nickade medan gillet på allvar åtog sig att verka som faddrar under barnets levnad eller om de närvarande stod och smålog under ceremonin och gav de nyblivna föräldrarna en pokal med glimten i ögat. I källmaterialet står det inget om detta och eftersom det finns antydning om båda alternativen så är en ren spekulering onödig och irrelevant. Vad som dock kan slå fast är att gillet på ett eller annat sätt anordnade en ceremoni som innefattade alla medlemmar som fick barn.

Gilletts verksamhetsområden

Som många andra sammanslutningar och föreningar så sysslade inte bara Christopher-gillet med en enda sak. Idrottsföreningar måste vid sidan av det idrottsliga arbetet få in kapital och via en inkomstbringande verksamhet får de därför kapital till sin idrottsliga verksamhet. Christopher-gilletts verksamheter var i mångt och mycket inte en inkomstbringande sådana, men de var skiftande.

²⁵ CGL, protokoll vid rådsmöte 14/2 1946

²⁶ CGL, bilaga till rådsmöte 14/2 1946

Sociala sammankomster

De öppna

I den tionde paragrafen i gilletts regler stod det att gilletts verksamheter var slutna och fick inte överlämnas till offentligheten.²⁷ Men detta innebar inte att gilletts verksamheter helt var avskärmade och att ingen utomstående fick insyn i deras värld.

Festerna och utflykterna som anordnades var öppna för medlemmarna och deras familjer. Det fanns olika fester som återkom under åren. Den första festen som gillet anordnade var vårbalen.

Denna skulle hållas 29/4 1944 och familjerna var välkomna. Detta var gilletts allra första offentliga tillställning och förberedelserna var noggranna, bland annat märks detta via de många extra tillsatta sammanträden som enbart rörde denna fest. På rådsmötet 16/4 1944 tillsattes en viskommitté som skulle ansvara för att sammanställa text till nubbevisor och allsång, hela rådsmötet rörde enbart denna fråga.²⁸

Vårbalen inledde också en tradition som kom att höra till festen genom åren. Det var två tal som skulle hållas. Det ena var vid namn ”tal till kvinnan” och ”tal till våren” var det andra. Båda talen var av hyllningskaraktär. Vårbalen blir en årligt förekommande tillställning från 1944, med undantag för åren 1948, 1951 och 1953 då de inställes på grund av få anmälningar.²⁹

Midsommarfesten blir även den en årlig kommande fest som första året vände sig till både barn och föräldrar. Vid redogörelsen om det första midsommarfirandet i gilletts regi skrevs det att deltagandet var tunt men att det på dagen hade stångresning samt godis och fika för barnen medan på kvällen hade en fest för de vuxna. Den sena festen innehåller inga fasta inslag, som t.ex. ”tal till kvinnan” som gillet hade på vårbalen.³⁰

En annan öppen traditionell sammankomst som inleddes under gilletts första verksamhetsår var luciafesten. Vad som inleddes här var ett årligt luciafirande där barn och vuxna är välkomna och där gillet tillhandahöll med ett luciatåg. Lucia var oftast en fru, dotter eller annan släkting till en av medlemmarna i gillet. Vidare skulle

²⁷ Se bilaga 1.

²⁸ CGL, protokoll för rådsmötet 21/4 1944

²⁹ CGL, årsberättelser åren 1944-1954

³⁰ CGL, redogörelse om midsommarfesten 1944.

tåget innehålla stjärngossar, som var medlemmar av gillet. Även små lustspel kunde framföras vid dessa öppna sammankomster, men framför allt vid luciafesten.

Det var vid gillet's luciafest, julen 1946, som teaterkommittén presenterade sig för första gången. Upprinnelsen till denna kommitté var ett lustspel som på tre medlemmars initiativ gick av stapeln på vårfesten den 27/4 1946. Lustspelet beskrevs som lyckat och en förfrågan till rådet följde om inte en teaterkommitté kunde bildas.³¹ Rådsmötet i september samma år beslutade att en teaterkommitté skulle inrättas.³² Dock var kommittén en kortlivad sådan. Enbart två uppsättningar anordnas, den första var spexet *Christopher Polhem Redivivus* som framfördes vid luciafesten 1946 och som beskrevs som lyckat.³³ Den andra och sista föreställningen som kommittén sätter upp är en längre sketch vid avskedsfesten för en av medlemmarna i januari 1947. Sketchen gick under namnet *Kärlek och tandvård*, det kanske skall tilläggas att den avgående medlemmen var tandläkare till professionen.³⁴ Dessa två uppträdande är teaterkommitténs enda under gillet's inledande tio år. Om kommittén åter upptog sin funktion vid senare år än de som är aktuella för denna uppsats kommer inte att framgå. Vad som kan sägas om innehållet är att den första uppsättningen, spexet *Christopher Polhem Redivivus* inte var av brukshistorisk karaktär utan hade en ren underhållningsfunktion.

Men de öppna festerna hade en annan funktion än att bara vara ett tillfälle för medlemmarna att umgås under familjära och trevliga former. Dessa öppna sammankomster var ett tillfälle för att värva nya medlemmar, ofta var dessa tilltänkta inbjudna för att se vad gillet kunde erbjuda i form av sociala sammankomster. I gillet's årsberättelser står det allt som ofta att tilltänkta medlemmar har blivit inbjudna till de öppna sammankomsterna för att få en liten inblick i gillet's verksamhet.³⁵

De slutna

Det fanns två typer av slutna sammankomster. Den ena var gillesaftnar och den andra var storgillen.

³¹ CGL, protokoll vid vårfesten 27/4 1946

³² CGL, protokoll vid rådsmötet 25/9 1946

³³ CGL, protokoll vid luciafest 12/12 1946

³⁴ CGL, redogörelse för avskedsfest 25/1 1947

³⁵ CGL, årsberättelser åren 1945-1954

Gillesaftnarnas syfte var enbart sociala möteskvällar med kortspel eller diskussioner. För underhållningen kunde en föredragshållare komma och informera om en resa denne hade gjort eller ett annat ämne som kunde roa och intressera gillet medlemmar. Allt som ofta var dock en kortspelskväll där deltagarna fick en lättare matbit och något att dricka. Gillesaftnar kom även att kallas klubbaftnar.³⁶

En annan karaktär hade storgillena. Dessa sammankomster syftade till främst två saker. Den första var, liksom gillesaftnarna, att sträva efter att deltagarna och medlemmarna skulle få en trevlig kväll. Det andra var att det var vid dessa tillfällen då gillet röstade om ändringar i stadgan och inval till gillet. Det är denna funktion som gjorde storgillet till en betydande träff för dess medlemmar. Det är vid en gillesafton 27/10 1944 som frågan väcks om att gillet enbart skall ta in medlemmar vid storgillet. Skälet till detta sägs vara för att förhindra att "[...] gillet skall svälla ut för mycket, men även för att få bättre kontroll på de, som skola inväljas."³⁷ Innan hade en aspirerande gillesbroder kunnat bli medlem vid en vanlig gillesafton, men vid beslut sker inval enbart på storgillet.

Datumet som storgillet skulle hållas på var under de inledande åren en ganska öppen historia. Verksamhetsåret startade den första april och slutade den sista mars. Men vid 1947 års storgille skulle detta förändras. Detta var för första gången som gillet firade sitt storgille den 15/3 vilket är dagen då Kristoffer har namnsdag. Detta datum verkade för medlemmarna vara ett bra datum för framtida storgillen och på storgillet röstades det för att storgillet varje år skulle, om möjligt, hållas den 15 mars.³⁸

Förändringar i gillet regler skulle godkännas vid röstning av $\frac{3}{4}$ majoritet på två följande sammanträden.³⁹ För att det inte skulle ta ett helt år innan en förändring kunde ske i reglerna så instiftades ett andra storgille på hösten. Det hade under några år hållits en större gillesafton. Men det är inte förrän 1951 som det första höstgillet anordnades. Vid denna sammankomst gällde samma syfte som vid storgillet, men den hade inte samma status som storgillet. Detta kan bero på att storgillet alltid var en händelse som gillet hade vid samma datum medan höstgillet hade inget förbestämt datum.⁴⁰

³⁶ CGL, protokoll för Christopher-gillet åren 1944-1954

³⁷ CGL, protokoll vid gillesafton 27/10 1944

³⁸ CGL, protokoll vid storgille 15/3 1947.

³⁹ Se bilaga 1. 8§

⁴⁰ CGL, protokoll vid höstgillet 19/10 1951

En annan sammankomstform som också fanns var rådsmöten. Dessa var rena möten där medlemmarna diskuterade igenom förslag, inval, planerade resor och fester. Men de fungerade även som en beredning där man beslutade om man skulle rekommendera medlemmarna att rösta igenom ett förslag. Rådet kunde dock inte fungera som ett forum där det beslutade om vilka som skulle bli invalda eller eventuella ändringar i gilletts regler, för detta krävdes en omröstning bland gilletts medlemmar.

En sak som bör redas ut är hur dessa sammankomster finansierades. I gilletts regler går det i § 5 läsa att en inkomst som gillet hade var medlemmarnas avgifter. Dessa var två i antalet, den första var en inträdesavgift på 5 kronor och den andra var en årsavgift på 5 kronor.⁴¹ I en inbjudan till storgillet 1947 står det:

Pris kronor 9:- per person upptages före festens början.
I priset ingår supé, pilsner, äkta kaffe med avec, servis-
Avgift, bål m.m. ”Y” mot kuponger. Medtag groggvirke.⁴²

Festerna var med andra ord något som medlemmarna bekostade själva. Priset som de fick betala var dock ofta reducerat genom förhandlingar mellan rådet och föreståndaren av aktuell festlokal.

Hembygdsverksamhet

Gilletts verksamhet kan tyckas vara något enahanda. Det mesta av sammankomsterna rör festliga tillfällen, öppna och slutna. Men så var det inte, det frodades nämligen ett hembygdsintresse bland vissa av gilletts medlemmar.

Långshyttan har som tidigare sagts anor sedan 1600-talet som järnbruksort. Orten Kloster, som ligger i samma socken som Långshyttan, kan ståta med det faktum att dess bruk hade Gustaf DeLavall som anställd under en period. Det närbelagda samhället Stjärnsund var verksamhetsort för Christopher Polhem.

Det finns med andra ord en hel del historiska platser i Husby socken som intresserade vissa av medlemmarna i gillet. Det var dock inte bara hembygdens

⁴¹ Se bilaga 1.

⁴² CGL, inbjudan till Storgille 15/3 1947.

historiska aspekt som kunde inrymma i medlemmarnas intresse, utan även dagsaktuella händelser.

Husby-rocken

Christopher-gillet hade som tidigare nämnts en strävan efter att vara en sluten förening. Bland annat manifesterades detta genom den tionde paragrafen i gilletts regler där det stod att gilletts verksamhet och förhandlingar var slutna.⁴³

Men gillet är inte konsekvent i denna fråga eftersom det startas en tidskrift som är tillgänglig för allmänheten. Namnet på denna tidskrift var *Husby-rocken* och den utkom för första gången 1948. Bakgrunden till denna tidning är dock äldre. Vid en gillesafton 26/9 1945 beslutades det att gillet skulle ge ut en minnesskrift. Skälet till detta var att gillet ville uppmärksamma en viss övermontör Hjalmar Jansson som nyligen hade gått bort. Denne Jansson var en herre som var intresserad av hembygden och samlade på historiska föremål. Några medlemmar ur gillet hade tagit fotografier av den bortgångnes samlingar och gillet beslutade att utforma en minneskrift kring denna man och hans samling.⁴⁴

Denna minneskrift gav mersmak och under åren diskuterades det kring om gillet skulle fortsätta att ge ut en tidning. Det tog tre år innan gillet tillsatte en redaktionskommitté. På detta möte enas gillet om att tidningen skulle innehålla olika saker bland annat skönlitterära texter, lyrik samt historiska artiklar. Det beslutas även att allmänheten skall kunna köpa tidningen.⁴⁵

Syftet till att släppa tidskriften för allmän beskådan förklarade vid ett tidigare rådsmöte där man kan läsa:

Arnö ville att rådet skulle uttala sig om huruvida
Husby-rocken skulle vara i den stil, som det föreliggande
förslaget antyder d.v.s. att den skall vara lämpad även för
allmänheten utom gillet, eller om det endast skulle vara ett
litet hektograferat blad endast avsett för gillesmedlemmarna.
Det ansågs att ett häfte i alla händelser skulle komma i utom-

⁴³ Se bilaga 1.

⁴⁴ CGL, protokoll vid gillesafton 26/9 1945.

⁴⁵ CGL, protokoll vid rådsmöte 26/8 1948

stående händer, och att därför vore bäst att ta steget ut och göra häftet lämpat för även utomstående.⁴⁶

Det intressanta med denna argumentation är att gillet åsidosätter sina egna stadgor till förmån för att de anser att deras principer är ogenomförbara. De väljer med andra ord att inte följa sin regel, om att inga utomstående skall få reda på något om gillet verksamhet, utan istället följa den mer praktiska linjen om allmänt beskådande av deras skrift.

Första numret av *Husby-rocken* utkom kring lucia 1948. Framsidan pryds av en bild föreställande stålverket. I förordet, som är skrivet av redaktionskommittén, står det bland annat om vad namnet på tidningen kommer ifrån och längst ner på sidan står det: ”Denna tidning är utgiven av Christopher-gillet, Långshyttan”.⁴⁷

I första nummer av tidningen finns det även en dikt vid namn ”Vår bygd” skriven av Gunnar Arnö, denna dikt handlar om den bygd som finns i Långshyttans omnejd. Detta syns tydligt i den fjärde strofen som lyder:

Se Husby kyrka på Dalälvens strand
och gårdar och bruk och byar.
Då skådar jag glatt mina drömmars land,
det våren evigt förnyar.⁴⁸

Vad som sedan följer är en artikel angående Stjärnsunds kyrka och om det har funnits två kyrkor samtidigt där. Den här delen av tidningen är av lokalhistorisk karaktär och inte någon form av skönlitterär text. Detta är en lång del av tidningen, hela skriften är fjorton sidor lång och artikeln är fem sidor lång eller med andra ord mer än en tredjedel av tidningen upptas av en lokalhistorisk artikel. Övrigt innehåll i det första numret av tidningen är en informationssida där det på vers står vad som har byggts och rivits på bygden, ett porträtt av ett av de många ”original” som fanns i Långshyttan, ”Professor Jespers vardag”, en tecknad serie om vetenskap samt en rolig historia på dialekt.⁴⁹ På den sista sidan finns ännu en dikt. Denna är en luciadikt men det finns ett fredsbudskap i den. Framför allt blir detta tydligt i den tredje strofen:

⁴⁶ CGL, protokoll vid rådsmöte 8/8 1948

⁴⁷ *Husby-rocken* 1948 sid. 1

⁴⁸ *Husby-rocken* 1948 sid. 2

Så kom att bebåda den ljusnande tid,
då kärlek öppnar vart hjärta.
Lys glädje och evigt försonande frid
i en värld, som dignar av smärta.⁵⁰

Tidningens utbud förändras inte under denna undersökningsperiod. År efter år återkommer dikterna, berättelserna, de lokalhistoriska artiklarna mm. Tidningens innehåll är till stor del ”objektivt”, det vill säga att de inte ger sig in i den dagsaktuella debatten. Syftet med artiklarna och tidning är till synes att intressera, informera och roa läsare.

Detta bryts dock årgången 1951 där en artikel om Gudsberga klosters historia publiceras. Artikeln består till stor del av ett utdrag ur en text från år 1740 *Monasteriologia sviogothica*. Men kan ur denna text läsa om klostret Gudsberga i den ort som i dag kallas Kloster, samma Kloster som i Klosters AB och Klosterverket. Artikeln har ett förord där det står:

Husbybor! Ruinen av Gudsberga kloster, ett av Husby sockens stora minnen, vittrar och faller sönder. För varje år bli resterna allt oansenligare och skammen och skulden härför blir större för varje sten som lossnar. Vid flera tillfällen och från flera olika håll har påyrkats en utgrävning och konservering av den gamla klosterruinen, men mer har det inte blivit. Det borde vara en angelägen angelägenhet för Husby att – för hela Dalarna – att de förslagen förverkligas.⁵¹

Året efter artikelns publicering utkommer 1952 års Husby-rock där åter ämnet Gudsberga kloster tas upp av samma artikelförfattare med signaturen ”S-g”. Detta år beskrivs grundandet av klostret samt dess grundare. Artikeln sammanfattas med ett slutord:

Den som nu vallfärdar till Kloster möter icke
munkar i bön och arbete utan en ovårdad ruin

⁴⁹ *Husby-rocken* 1948 sid. 8-13

⁵⁰ *Husby-rocken* 1948 sid. 14

⁵¹ *Husby-rocken* 1951 sid. 3

efter klostrets huvudbyggnad. Det är – sannolikt- Sveriges enda ovårdade klosterruin. Skall det slutligen bli bara namnet Kloster, som där minner om den i fromt nit gjorda frikostliga donationen för 475 år sedan?⁵²

Bildning

Gilletts klubbafnarn, gillesafnarn eller liknande tillställningar är inte bara ett tillfällen för alkohol eller bridge. Gillet inbjöd också utomstående personer för att hålla föredrag i diverse ämnen. På gillesaftonen den 26/9 1945 sker det första föredraget och det hålls av en lärare vid namn Kurt Dahlberg. Dahlberg håller föredrag om Hermods, vilket anses vara en nymodighet. I föredraget finns även ett anförande om den nya skolreformen och om Robertsforsskolan. Den uppskattade föreläsningen drar igång en diskussion om skolans verksamhet.⁵³

Föredraget är ingen isolerad händelse under kommande året förekommer två föredrag till. På storgillet den 16/4 1946 hålls ett föredrag med följande diskussion om den norska kyrkans kamp under kriget.

Under ett par år sker inte så många föredrag, men de kommer tillbaka under verksamhetsåret 1951/52, där dåvarande 1:e gillesmästaren på höstgillet den 19 oktober 1951 driver igenom ett förslag om att fler föredrag och diskussioner skall beredas plats på gilletts dagordning.⁵⁴

Och vid följande storgille den 14/3 1952 hålls åter ett föredrag. Denna gång har gillet inbjudit en Nya Zeeländare vid namn Bill Robertshawe för att berätta om sitt hemland och en intresserad skara gillesbröder finner det hela intressant och en lång frågestund utbryter med diskussioner.⁵⁵

Under det kommande verksamhetsåret sker ett uppsving för föredragen i gillet. På höstgillet den 16 oktober besöker föreståndaren för Grövelsjöns turistbyrå, Gunnar Lindgren, gillet och håller föredrag om Grövelsjöns turistanläggning. Förutom att han informerar så visar han bilder från Grövelsjön som väcker intresse bland

⁵² *Husby-rocken* 1952 sid. 2

⁵³ CGL, protokoll vid gillesafton 26/9 1945.

⁵⁴ CGL, protokoll vid höstgille 19/10 1951.

⁵⁵ CGL, protokoll vid storgillet 14/3 1952.

gillesbröderna. Den dåvarande 1:e gillesmästaren Miles Söderberg utbrister att han bara måste åka till Grövelsjön.⁵⁶

Vid gillesaftonen den 13 februari 1953 gästas gillet av 1:e sekreteraren i riksdagens andra kammare Gunnar Britth. Britth är inbjuden att hålla föredrag och diskussion om riksdagen och dess arbetsformer. Efter denna diskussion hålls en annan diskussion i ämnet ”Har svensken nationalkänsla?”⁵⁷

På höstgillet den 8 oktober 1953 hålls en livlig diskussion angående indragningar i persontrafiken på BLJ (Byvalla-Långshyttans Järnväg). Vidare diskuteras brukets framtid, vägfrågor, utebelysning och den nya parken.⁵⁸

Den 25 november blir Christopher-gillet inbjudet till Fagersta av Brukstjänstemannaföreningen där. Gillet beslutar sig för att skicka ett tiotal delegater. På kvällen är det som vanligt mat och dryck men även en föreläsning hålls av direktör Tore Browaldh. Denne man rapporterar om europarådets strävan att bilda något som kallas, av endera Browaldh eller notarien till protokollet, Europas förenta stater. Vidare berättar Browaldh att Ryssland verkar mycket intresserat av förslaget. Browaldhs föredrag och Sveriges ekonomiska politik och hur denna påverkar järn och stålindustrin, diskuteras livligt efter föredragets slut.⁵⁹

Den 1 november håller gillet en klubbafton och ett längre föredrag hålls av skolläraren Kurt Dahlberg och ingenjör Strender. Strender talar om hur ungdomarnas yrkesutbildning är anordnad i några av de större järnbruksorterna, med särskilt fokus på Fagersta och Surahammar och Dahlberg går igenom 1950 års skolreform och yrkesutbildningen i denna.⁶⁰

På gillesaftonen den 25 september 1946 inleds en serie av många reseskildringar som görs på gillet sammanträden. Denna första skildring sker av en gillesbroder som har rest från Långshyttan till Stockholm med båt. Vid denna tidpunkt fanns det andra slussmöjligheter samt att vissa delar av resvägen skedde med en s.k. ”trailer”.⁶¹

Dessa skildringar berättas av gillesbröder, ingen utomstående inbjuds för detta. En annan reseskildring sker på en gillesafton den 19 november 1948 om en resa till Spanien och en annan är en skildring om en resa till Paris och London, denna sker även den på en gillesafton den 13 november 1950.

⁵⁶ CGL, protokoll vid höstgille 16/10 1952.

⁵⁷ CGL, protokoll vid gillesafton 13/2 1953.

⁵⁸ CGL, protokoll vid höstgillet 8/10 1953.

⁵⁹ CGL, redogörelse om resan till Fagersta 25/11 1953.

⁶⁰ CGL, protokoll för klubbafton 1/11 1954.

Kontakt med andra föreningar

Redan innan det första storgillet gick av stapeln, när gillet enbart var en idé snarare än en sammanslutning, fanns diskussionen om dess framtida förhållanden till SIF. En invändning till grundandet av gillet är just att det finns en SIF förening i Långshyttan och man menade att denna skulle kunna anordna sociala träffar. Invändningen möttes som bekant av yttrandet att SIF är till för industritjänstemän och i Långshyttan finns det andra yrkesgrupper som borde vara välkomna, ex. läkare, handlare, lärare mm.⁶²

Men kontakten med SIF försvinner inte helt. Vid det första storgillet den 10 mars 1944 beslutas att gillet ska sträva efter ett gott samarbete med SIF, detta beror till stor del på att många av medlemmarna i gillet också är medlemmar av SIF. Redan 1945 sker den första gemensamma festen, både SIF och *Arbetsledareförbundet* är inbjudna för att delta vid gillet's midsommarfest. Dock är det många som uteblir från de inbjudna.⁶³

SIFs medlemmar blir även inbjudna till två luciafester. Vid den första får gillet en förfrågning från SIF om deras medlemmar kan få delta vid gillet's luciafest 1947 så att SIF slipper anordna en egen fest. Detta godkänns vid rådmötet den 17 november.⁶⁴ Vid det andra tillfället inbjuder gillet SIFs medlemmar att delta vid luciafesten 1950.⁶⁵

Men gillet fick även förfrågningar från andra orter. På höstgillet den 27/10 1944 diskuterades gillet en förfrågan från Tjänstemannaklubben i Hofors om gillet ville sammanstråla med dem vid ett festligt tillfälle. Frågan behandlades och gillet kommer fram till att inte sammanstråla med Tjänstemannaklubben från Hofors. Skälet till detta är att några år tidigare hade SIF, där många av gillet's medlemmar är med i, inbjudit Tjänstemannaklubben från Hofors men de hade inte bjudit tillbaka.⁶⁶

Dock isolerade sig inte gillet helt mot föreningar från andra orter. Fagerstas Brukstjänstemannaförening inbjöd gillet till en afton där deltagarna kom att diskutera och lyssna på ett föredrag, detta ska avnjutas under festliga former. Gillet beslutar att

⁶¹ CGL, protokoll för gillesafton 25/9 1946

⁶² CGL, anteckningar vid utflykten till gästgivargården i Smedby. 6/2 1944.

⁶³ CGL, protokoll vid rådsmöte 29/5 1945.

⁶⁴ CGL, protokoll vid rådsmöte 17/11 1947.

⁶⁵ CGL, protokoll vid rådsmöte 21/11 1950.

⁶⁶ CGL, protokoll vid höstgillet 27/10 1944.

skicka representanter och kvällen blir en succé, enligt den redogörelse som skrevs om kvällen.⁶⁷

⁶⁷ CGL, redogörelse om resan till Fagersta 25/11 1953.

Diskussion

Christopher-gilletts syfte var denna uppsats första fråga. För att svara på denna måste man titta på det från två olika sätt. Det officiella och inofficiella. Med den officiella menas den andra paragrafen i gilletts stadgar där det står:

Ändamål: Att genom glada sammankomster och munter underhållning bidra till medlemmarnas inbördes sammanhållning.⁶⁸

Med detta citat går det att påvisa att gilletts syfte helt enkelt är att träffas och ha roligt. Men det står även att ändamålet skall bidra till medlemmarnas inbördes sammanhållning. Detta kan tolkas som att gillet skulle kunna vara en plats där man knyter vänskapsband. Mycket av gilletts verksamhet pekar mot att detta är en förening där medlemmarna träffades under mer eller mindre festliga former och umgås. Förutom de mindre klubbaftnar som anordnas så hålls ett antal större fester såsom vårfesten och Luciafesten. Dessa tilldragelser syftar till den andra paragrafen.

Det inofficiella sättet att se på gilletts syfte är att se vad gillet hade för verksamhet utanför det som stadgan påvisar. Hembygdsintresset är en sådan verksamhet som inte är en officiell hållning. Arbetet med den hembygdsorienterade tidskriften Husby-rocken strider mot gilletts egen stadga eftersom det i den tionde paragrafen går att utläsa: ”Gilletts verksamhet och förhandlingar är helt slutna och får ej utelämnas till offentligheten”. Husby-rocken säljs till utomstående personer och, som tidigare redovisats, det står klart och tydligt på tidskriften att den är utgiven av Christopher-gillet. Om gilletts medlemmar hade tryckt på den tionde paragrafen så hade detta varit en intern tidskrift bland medlemmarna och inte för allmänt beskådande.⁶⁹

Det är inte bara i den tionde paragrafen där gilletts hållning gentemot allmänheten yttras. Som tidigare redovisats under rubriken ”Medlemmarna” så hade gillet en viss rit som de använde sig av under de tillfällen då nya medlemmar skulle bli initierade. Det tal som hölls till dessa individer innehöll orden:

Gillesbroder få ej förvänta eller föreslå att gillet som sådant tager

⁶⁸ Se bilaga 1. §2

⁶⁹ Se bilaga 1. §10

ställning till dagens allmänna aktuella frågor av vad slag då än vara må. Gillet söker ej yttre glans eller uppmärksamhet, utan dess verksamhet är helt inriktat på brödernas gemensamma upplysning och inbördes trevnad.⁷⁰

Orden: ”Gillet söker ej yttre glans eller uppmärksamhet” rimmar illa med tanken på en offentlig tidning.

Gillet hembygdsintresse kan ha varit ett sätt att uppfylla den andra paragrafen i deras stadga. Att gillet skulle verka för att bidra till sammanhållning kan betyda att man anordnade fester för medlemmarna. En annan tolkning kan vara att gillet ville finna en gemensam nämnare mellan medlemmarna och på det sättet bidra till att stärka banden mellan medlemmarna. Den gemensamma nämnaren i detta fall är hembygden, Långshyttan med omnejd.

Det kan diskuteras kring ett annat frågetecken som rör gillet. Det står att de nyblivna medlemmarna fick ta del av att man som medlem inte fick förvänta att gillet skulle ta ställning till dagens aktuella frågor. Gillet visar vid flertalet tillfällen att de sätter sig in i dagsaktuella frågor exempelvis BLJ-frågan och det europeiska samarbetet.

Om man hårdrar det så går det att påstå att här biter gillet sig själva i svansen. Men faktum är att de egentligen gör tvärtom. Eftersom det i samma stycke talas om att medlemmen inte får ta ställning samt att gillet skall inrikta sig på brödernas gemensamma upplysning. Detta innebär att gillet gör helt rätt i att skicka iväg sina medlemmar till Fagersta för att bli informerade om det europeiska samarbetet och det är helt naturligt att de sätter sig in i BLJ-frågan. Det hade inte varit godtagbart om gillet beslutade sig för att offentligt visa enad front i exempelvis mot BLJs nedläggning eftersom gillet då tar ställning i frågan vilket står i materialet. Så länge inte gillet tog ställning kunde man de informera om vad som helst. Det förekommer diskussioner i de olika ämnena som tas upp på mötena men aldrig att gillet går ut och tar ställning.

Gillet egen tidning är ett exempel på att gillet höll sig borta ifrån de dagsaktuella frågorna, eller? Svaret på den frågan beror på om hur begreppet dagsaktuella frågor tolkas. Man kan säga att gillet tidning användes för propaganda i syfte att bevara den gamla klosterruinen i Kloster. Som tidigare sagts tar artikelskrivaren i två år i rad upp ämnet Gudsberga socken och bevarandet av densamma. Detta strider mot det löfte

⁷⁰ CGL, protokoll vid gillesafton 31/10 1947.

medlemmarna måste avlägga för att gå med i gillet. Dock går det inte att påstå att gillet står bakom författarens åsikt, eftersom det inte finns några anteckningar om att frågan diskuterats på någon mötesafton eller dylikt. Här går alltså medlemsbrodern emot gillet bestämmelser och försöker skapa en opinion för att bevara den gamla klosterruinen trots att gillet emotsäger att sådant får ske.

Vilka och hur många medlemmar hade gillet? Hur många som var medlemmar kan utläsas i Fig. 3 på sidan 10. I Fig. 2 kan man se att det fanns yrkesgrupper representerade i gillet som inte direkt hade med Klosterverket att göra. Yrken som lärare, urmakare eller bokhandlare är exempel på sådana grupper. Faktum är att det inte går att koppla Christopher-gillet samman med Klosterverket på samma sätt som Sören Jansson gör i *Förening och gemenskap* där han menar att medlemmarna i förening Bacho-Kamraterna måste vara anställda av företaget Bacho för att kunna vara medlemmar.

Fig. 2 berättar även en annan sak om medlemmarna i gillet. Medlemmarna var inte bundna till en specifik typ av facklig tillhörighet. Tjänstemännen fanns och var de majoritet, men här finns även lärare, apotekare, kantor, pastor, urmakare och bokhandlare. Bokhandlaren till exempel är inte en tjänsteman utan tillhör en helt annan facklig tillhörighet likaså med urmakare, lärare o.s.v.

Det går inte att utläsa någon dramatisk medlemsutveckling ur fig. 2 i gillet. Vilka var då medlemmar i gillet? På den frågan kan svaret vara män, till en början även kvinnor, med de rätta kontakterna. I den tredje paragrafen finns det inget som förhindrar att en person från ”fabriksgolvet” skulle kunna vara medlem eftersom paragrafen enbart talar om ”I Långshyttan, med omnejd, boende redliga svenska män och kvinnor från och med de är fyllda 30 år.” Denna paragraf utesluter enbart människor ifrån en annan ort och ett annat land.

Dock är ordet ”redliga” komplicerat eftersom detta inte är en glasklar term utan det krävs en tolkning för att utröna vad som är en redlig person. Men detta innebar att gillet kunde förhindra ett eventuellt inval om gillet ansåg att personen inte var redlig. Det berodde med andra ord på om gillet ansåg att den eventuella medlemmen var redlig.

Det fanns en annan sak som gav gillet en sätt att förhindra att fritt inträde i gillet kunde ske. I den tredje paragrafens sista mening stod det ”Inval sker på förslag av medlemmar.” Vad detta innebar var att en person som var intresserad av att gå med i gillet var tvungen att känna någon som redan var med och som kunde förslå denne.

Medlemmen i Christopher-gillet kan således benämnas som en person med en viss bekantskapskrets. T.ex. en person som på 1940-50 talet flyttade till Långshyttan, och var intresserad av att gå med i gillet, var tvungen att så snabbt som möjligt bli bekant med en medlem i gillet. Den enkla anledning till detta var att det var kontakten mellan den nyinflyttade och medlemmen som var avgörande om den nyinflyttade skulle kunna få bli medlem.

Det som går att utläsa är att bygden är i centrum för gillet, det krävs till och med i stadgan att medlemmen är ifrån trakten. Ens framtida medlemskap är beroende av att man på något sätt har en anknytning till orten och orten är den gemensamma nämnaren mellan medlemmarna som man, via sitt hembygdsarbete, vill stärka.

Det går inte att benämna gillet som en tjänstemannaförening eftersom det finns medlemmar som inte ens är tjänstemän. Att dela in gillet som endera arbetsgivare eller arbetstagare går inte, eftersom båda grupperna finns representerade.

Att säga att gillet är en förening för de högra uppsatta på ortens järnbruk är också det en felaktighet, dock var de en majoritet, ty de lärare, bokhandlare, präster kantorer mm. som var medlemmar var inte verksamma på Klosterverken.

Vad man kan säga att detta är en förening där medlemmarna träffades på sin fritid, för att umgås med varandra. Kopplingen mellan medlemmarna var två. Det första var att det fanns ett vänskapsband mellan varandra, det var som tidigare sagts det enda sättet att bli medlem. Det andra var att medlemmarna var från samma geografiska område, i detta fall Husby socken.

Gillet verksamt gick till stor del ut på festliga sammankomster, utflykter samt en och annan föreläsningkväll. Gillet var med andra ord en plats där man tillbringade en del av sin fritid där medlemmarna möttes och samtalade med dels sina kollegor men dels personer från helt andra yrkeskategorier som man kunde byta sina erfarenheter med. Gillet strävade efter att binda medlemmarna närmare varandra och gjorde detta som sagt med fester och dylikt men även genom hembygden.

För att återkoppla till forskningsläget så dyker det upp vissa iögonfallande slutsatser. Enligt Tom Ericssons bok *Den andra fackföreningsrörelsen* så fanns det en strävan hos de tidiga tjänstemannasammanslutningarna att inte stöta sig med arbetsgivarna utan samarbeta med dem. Inom Christopher-gillet finns denna tanke. Tjänstemännen umgås med sina arbetsgivare och använder inte sammanslutningen som ett forum för sin arbetssituation.

Vad är då Christopher-gillet för slags förening? Det närmaste som det går att besvara den frågan är att återkoppla till Sören Janssons text *Förening och gemenskap* där han skriver om sällskapsföreningar. Jansson definierar dem som sammanslagningar där huvuduppgiften är att sörja över medlemmarnas gemenskap emellan. Detta stämmer ganska väl in på den bilden av Christopher-gillet. Trots att det anordnas olika föreläsningar och att de har en egen tidning som behandlar ämnet hembygdshistoria så kommer man inte ifrån att detta är en förening som i grund och botten sörjer för sina medlemmars gemenskap emellan. Festerna och sammankomsterna är det som gillet lägger ner mest kraft på.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats var att undersöka vad Christopher-gillet i bruksorten Långshyttan var för en förening samt vad de gjorde. De tre frågor som ställdes för att besvara syftet var: Vilket syfte hade Christopher-gillet? Vilka och hur många var medlemmarna? Vad ingick i Christopher-gilletts verksamhet?

Gilletts syfte var att verka för medlemmarnas gemenskap. I detta ingick att man återknöt till medlemmarnas gemensamma nämnare bygden.

Medlemsantalet varken steg eller sjönk särskilt dramatiskt under undersökningsperioden utan låg mellan 37- 49 st. Vilka som var medlemmar var personer som hade en viss högre social status, yrkena som representeras i medlemsregistret är inte industriarbetaryrken utan av tjänstemannakaraktär. Det var dock inte bara verksamma personer på det lokala järnverket utan även andra yrkesmän såsom präster, bokhandlare och lärare.

I gilletts verksamhet ingick flera olika saker t.ex. diverse festliga sammankomster, bildande föreläsningar och hembygdsintresset. Hembygdsintresset är något specifikt för Christopher-gillet och detta tar upp mycket av föreningens egen tidning Husby-rocken.

Sören Jansson ger i sin bok *Förening och gemenskap* en definiering som kan användas till att klassificera Christopher-gillet som en s.k. sällskapsförening. Jansson menar att en sällskapsförening i huvudsak ägnar sig åt att verka för att sina medlemmar trivs så bra som möjligt med varandra.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Demografiska databasen i Umeå.

Långshyttans kyrkobokföringsdistrikt i Kopparbergs län 1940-1960.

Husbys församling i Kopparbergs län 1940-1960.

Hedemora kommunarkiv

Christopher-gillet i Långshyttans mötesprotokoll åren 1944-1954

Medlemsmatrikel åren 1944-1966

Anteckningar pärm nr.9

Tryckta källor

Husby-rocken årgång 1948-1954, Christopher-gillet Långshyttan 1948

Internet

www.brukshistoriska.se/langshyttan.html 2006-02-21

Litteratur

Bergstrand, Finn. *Daco 1931-1937. En svensk tjänstemannarörelse växer fram.* Stockholm 2003.

Ericsson, Tom. *Den andra fackföreningsrörelsen. Tjänstemän och tjänstemannaorganisationer i Sverige före första världskriget.* Umeå 1983.

Jansson, Sören. *Förening och gemenskap. En etnologisk studie av föreningslivet i en svensk småstad: Enköping 1880-1970*. Malmö 1981.

Johansson, Hilding. *Folkrörelserna i Sverige*. Stockholm 1980.

Lundkvist, Sven. *Folkrörelserna i det svenska samhället 1850-1920*. Uppsala 1977.

Mattsson, Allan. ”Att bo i Långshyttan. Från bergsmansby till industrisamhälle 1860-1996”. Ur. *Hedemora-folk och byggd*. red. Isacson, Maths. Hedemora 1996.

Sandberg, Per. *Tjänstemannanrörelsen*. Stockholm 1969

Bilaga 1

Christopher-gillet's regler

Tiden fram till det första Storgillet leds den begynnande föreningen av interimsstyrelsen. Dess uppgift var att ta fram ett förslag till stadgar, eller regler, för sammanslutningen. Man enas om att lägga fram ett förslag till sammanslutningens stadgar vid ett allra första Storgillet den 10 mars 1944. Dessa stadgar blir gillet's första regler och de godkänns på det första Storgillet:

§1. Sammanslutningens namn är Christopher-gillet.

§2. Ändamål: Att genom glada sammankomster och munter underhållning bidra till medlemmarnas inbördes sammanhållning.

§3. Medlemsberättigad: I Långshyttan, med omnejd, boende redliga svenska män och kvinnor från och med de är fyllda 30 år. Inval sker på förslag av medlemmar.

§4. Medlem av Gillet, som genom förargelseväckande beteende inom eller utom Gillet nedsätter dess anseende, kan genom beslut på allmänt sammanträde uteslutas.

§5. Inträdesavgift i Gillet är 5 kr och årsavgiften 5 kr och den skall erläggas under april månad.

§6. För Gillet's förbindelser svara dess tillgångar samt förfallna medlemsavgifter, varemot medlemmarna icke ikläda sig någon personlig ansvarighet.

§7. Gillet's angelägenheter handhas av ett råd, som består av 5 personer, vilka äro:

1:e Gillesmästare/ordförande

2:e Gillesmästare/v.ordf.

Skrivare/sekreterare

Skattmästare/kassör

Rumormästare/Klubbmästare

Vilka jämte tvenne ersättare väljas på stormöte för ett år i sänder.

§8. Ändringar i stadgan fordrar $\frac{3}{4}$ dels majoritetsbeslut vid två följande sammanträden.

§9. Upplösning av Gillet fordrar $\frac{3}{4}$ majoritet vid två på varandra följande möten. Eventuella tillgångar tillfaller något allmännyttigt eller välgörande ändamål.

§10. Gillets verksamhet och förhandlingar är helt slutna och får ej utelämnas till offentligheten.⁷¹

Detta är de ursprungliga reglerna för gillet men dessa kom att förändras under gillet levnad, men om detta kommer det mer senare i uppsatsen. Men under detta storgille beslutas följande att kommande storgillen skall om det är möjligt att hållas den 15 mars vilket är Kristofferdagen, gillet första råd väljes, stadgan som föreslagits godkänns av deltagarna på storgillet samt att terminologin för gillet förändras. Stadga blir nu regler, gillesmedlem blir nu gillesbroder, ordförande bli 1:e gillesmästare, vice ordförande blir 2:e gillesmästare, kassör blir skattmästare, klubbmästare blir rumormästare.⁷²

⁷¹ CGL, protokoll vid Storgille 10/3 1944.

⁷² CGL, protokoll vid Storgille 10/3 1944.

Bilaga 2

Fadderpokalens tal

Med anledning av att en ny världsmedborgare nyligen gjort sitt inträde i detta hem har Christopher-gillet givit oss i uppdrag att till världsmedborgarens föräldrar framföra gilletts lyckönskningar.

En av gilletts uppgifter är att verka för god sammanhållning mellan gillesbröderna samt vara ett organ för deras gemensamma trevnad i nuet och för inbördes uppbyggelse. En än större uppgift som åligger gillet är att inom vår trakt vaka över att gamla och goda traditioner få fortleva och att gillesbröderna beflita sig om att i ord och handling söka efterlikna de store bortgångne män, som med idoghet och flit brutit mark för kommande släktens välfärd och huggnad. Men än större är gilletts uppgift att rikta blicken framåt och att verka för kommande släkten, så att deras vandring genom livet blir lättare än fädernas mången gång tunga och hårda vandring varit. Först riktas då blicken på barnen, som en gång skola uppta kampen för tillvaron och fortsätta det verk de bortgångna lämnat ofullbordat.

För att påminna oss om våra plikter gentemot de unga, har gillet instiftat en pokal, som av rådet skall överlämnas till den gillesbroders familj, där en ny medborgare gjort sitt inträde. Pokalen skall vandra så länge gillet finnes och på den inristas den nye världsmedborgarens namn. Den alltid vandrande pokalen vill symbolisera att livets ström obönhörligen rinner framåt och att stunderna alltid växla och skrida. Den skall vara ett tecken på den redobogenhet gillet och gillesbröderna skola visa genom att räcka en hjälpsam hand åt de på pokalen namngiva om de under sin levnadsring det behöva. Pokalen kanske även någon gång kan bli medelpunkten kring vilket en skara samlas för att uppliva gemensamma känslor för den bygd, där deras vagga stått.

Ni mottaga nu pokalen från den gillesbroder hos vilken den tills nu vårdats och det är er plikt att väl bevara och vårda den tills rådet annorlunda befäller.⁷³

⁷³ CGL, bilaga till rådsmöte 14/2 1946.